

6 ΤΑ ΝΕΑ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
«ΤΙ ΠΡΟΒΛΕΠΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΟ 2021»

ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ 9-10 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2021

ΤΗΣ ΑΙΓΤΕΛΙΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ

Βασική πρόκληση η κοινή πολιτική για τη μετανάστευση

Σε διεθνές επίπεδο, οι μετανάστες έχουν πληγεί βαθιά το 2020, κυρίως λόγω της πανδημίας Covid-19 και των επιπτώσεων στην παγκόσμια οικονομία. Το κλείσιμο των συνόρων και οι περιορισμοί στη μετακίνηση, επηρέασαν την πρόσβαση στην απασχόληση με αποτέλεσμα τη μείωση των εμβασμάτων, μια σαφής σωτηρία για πολλές τοπικές κοινότητες στις χώρες προέλευσης. Αρκετές χώρες υποδοχής έδωσαν παράταση στις άδειες παραμονής, αμνηστία ή και προσωρινή νομιμοποίηση για να διασφαλιστεί η πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, αλλά και για την αντιμετώπιση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού, όπως στις αγροτικές καλλιέργειες και τον κατασκευαστικό κλάδο. Επομένως το 2020 ανέδειξε και την εξαιρετικά σημαντική συμβολή των μεταναστών στις κοινωνίες που τους υποδέχονται.

Η πανδημία επηρέασε άμεσα και τους αιτούντες άσυλο. Ένας ήδη ευάλωτος πληθυσμός, βρέθηκε αντιμετώπιος με κλείσιμο συνόρων ή και πρακτικές απαγόρευσης που εμπόδιζαν πολλούς να φτάσουν με ασφάλεια (π.χ. Μάλτα, Ιταλία, Ελλάδα) στην Ευρώπη.

ΤΑΣΕΙΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΤΟ 2021. Το 2021 η Ευρώπη δεν θα γίνει αποδέκτης πληθυσμιακών μετακινήσεων μεγάλης κλίμακας, καθώς η παράτυπη μετανάστευση και οι αιτήσεις ασύλου έχουν ήδη επιστρέψει στα επίπεδα πριν από το 2015. Η Βόρεια Ευρώπη θα συνεχίσει να δέχεται δευτερογενή μετακίνηση προσφύγων που εγκαταλείπουν την Ελλάδα, ενώ θα αυξηθούν και οι μετακινήσεις αιτούντων άσυλο που έχουν εγκλωβιστεί σε διάφορες βαλκανικές χώρες (π.χ. Βοσνία). Είναι σχεδόν βέβαιο ότι και η πίεση στην περιφέρεια της ΕΕ θα συνεχιστεί. Η μείωση στα εμβάσματα – κατά 20% σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα το 2020 –, πιθανότατα θα συνεχιστεί επηρεάζοντας ιδιαίτερα χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας και της Υποσαχάριας Αφρικής. Η κλιματική αλλαγή και η αύξηση των ακραίων καιρικών φαινομένων (πλημμύρες, ξηρασία) επίσης επηρεάζουν τις χώρες προέλευσης και διέλευσης. Όσοι έχουν διαθέσιμο κεφάλαιο, πιθανότατα θα προσπαθήσουν να μετακινηθούν στο εσωτερικό αλλά και μεταξύ χωρών. Παράλληλα αρκετές συγκρούσεις στην περιφέρεια της ΕΕ (π.χ. Λιβύη) δεν έχουν επιλυθεί ενώ προστίθενται νέες διενέξεις (π.χ. Λιθουανία).

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΝΑΜΕΝΕΙ Η ΕΛΛΑΔΑ. Η Ελλάδα οφείλει να παρακολουθήσει τις εξελίξεις στο Αφγανιστάν το 2021. Καθώς η οικονομική αλλά και κοινωνικοπολιτική ανασφάλεια επιδεινώνονται,

Πρόσφυγες κουβαλούν όσα από τα υπάρχοντά τους μπόρεσαν να διασώσουν μετά τη φωτιά στον καταυλισμό της Μόριας, στη Λέσβο

Οι συνθήκες στα ελληνικά κέντρα υποδοχής είναι απίθανο να βελτιωθούν σημαντικά το 2021. Ήδη τα στοιχεία από τον νέο προσφυγικό χώρο διαμονής στη Λέσβο είναι κάθε άλλο παρά ενθαρρυντικά παρεμποδίζοντας την ένταξη όσων θα λάβουν προσωρινό καθεστώς. Η ένταξη αποτελεί τη μεγαλύτερη πρόκληση αλλά και ευκαιρία για την ολιγοτική προσέγγιση, σε συνεργασία με δήμους και περιφέρειες

και τα αμερικανικά στρατεύματα αποσύρονται, σε συνδυασμό με την επιστροφή των Ταλιμπάν στην εξουσία μέσω κυβέρνησης συνασπισμού, οι Αφγανοί αναζητούν καταφύγιο για άλλη μια φορά. Η Ευρώπη παραμένει η ελπίδα τους για καλύτερο μέλλον και ο δρόμος οδηγεί μέσω της Ελλάδας. Παρότι εκκρεμεί πολιτική συμφωνία για το Νέο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, οι χώρες στα εξωτερικά σύνορα θα συνεχίσουν να φέρουν την κύρια ευθύνη για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο. Η ΕΕ δεν θα δημιουργήσει έναν μόνιμο μηχανισμό ανακατανομής αλλά θα επιλέξει ad-hoc μετεγκατάσταση μικρού αριθμού προσφύγων σε εθελοντική βάση. Μια νέα εκδοχή της Κοινής Δίπλωσης ΕΕ - Τουρκίας θα αποτελέσει αντικείμενο διαπραγματεύσεων στις αρχές του 2021. Εφόσον προχωρήσει, το πιθανότερο είναι να περιέχει έναν νέο μηχανισμό επιστροφών που θα περιλαμβάνει την ελληνική πειραϊκή χώρα. Η Τουρκία είναι απίθανο να εφαρμόσει πλήρως τη Δίπλωση, ιδίως όσον αφορά στην αποδοχή όλων των επαναπατριζόμενων. Η συμφωνία θα ενισχύσει την εξάρτηση της ΕΕ από την Τουρκία και κυρίως τον ρόλο της Ελλάδας ως «απίδα» της Ευρώπης.

ΚΥΡΙΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ. Μια κοινή πρόκληση για όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ είναι η προστασία των μεταναστών. Ο αντίκτυπος της πανδημίας στην αγορά εργασίας πιθανότατα θα αυξήσει τις διακρίσεις εις βάρος των μεταναστών και των παιδιών τους, γεγονός που με τη σειρά του θα επηρεάσει την ένταξή τους. Η εφαρμογή μιας κοινής πολιτικής για τη μετανάστευση και το άσυλο θα παραμείνει βασική πρόκληση, ιδίως καθώς πολλά κράτη μέλη γίνονται όλο και πιο εχθρικά προς την υποδοχή των αιτούντων άσυλο, στην παροχή διεθνούς προστασίας και κοινωνικών παροχών σε αυτούς. Οι συνθήκες στα ελληνικά κέντρα υποδοχής είναι απίθανο να βελτιωθούν σημαντικά το 2021. Ήδη τα στοιχεία από τον νέο προσωρινό χώρο διαμονής στη Λέσβο είναι κάθε άλλο παρά ενθαρρυντικά παρεμποδίζοντας την ένταξη όσων θα λάβουν προσωρινό καθεστώς. Η ένταξη αποτελεί τη μεγαλύτερη πρόκληση αλλά και ευκαιρία για την Ελλάδα. Χρειάζεται μια ολιγοτική προσέγγιση, σε συνεργασία με δήμους και περιφέρειες. Οι μετανάστες κατοικούν κυρίως στα αστικά κέντρα. Οι πόλεις και οι περιφέρειες χρειάζονται πρόβλεψη σε χρηματοδότηση και σχεδιασμό κοινωνικής στέγασης, προγραμμάτων κατάρτισης και καταγραφή τοπικών αναγκών στον τομέα της απασχόλησης σε τομείς που μπορούν να καλυφθούν από εκείνους, που θα παραμείνουν στη χώρα.

Η Δρ Αγγελική Δημητριάδη είναι κύρια ερευνήτρια στο ΕΝΑΜΕΤ